

TEATER RIO ROSE

ANKOMSTEN

SKOLEMATERIALE

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Om forestillingen, holdet bag, spilletider og –sted.....	4
Billedfortælling /grafisk roman	5
Shaun Tan og ANKOMSTEN	6
Måder at gå til handlingen på	7
ANKOMSTEN som bog og forestilling	10

FORORD

En billedfortælling bliver til en musikalsk forestilling - et oplæg til at begribe og opleve en litterær genre uden ord

Dette undervisningsmateriale trækker en del på andres arbejde. Der findes nemlig allerede forskellige læringsoplæg med pædagogiske indføringer i Shaun Tans **ANKOMSTEN** og dens genre.

Endvidere findes en række tilgængelige videnskabelige analyser af genreens betydning for det videre arbejde med billedfortællingen/den grafiske roman, ligesom der bliver lagt vægt på, hvordan genren kan inkluderes tydeligere og mere strategisk i undervisningen.

Derfor har vi lavet et forholdsvis kort undervisningsmateriale, som også henviser til det allerede eksisterende materiale.

<http://lærerværelset.dk/2012/09/21/luk-tegneserien-ind-i-undervisningen/>
<http://nummer9.dk/anmeldelser/i-godt-selskab/>

Materialet henvender sig til 8. 9. 10. kl. i Folkeskolen + 1.2.3. gymnasieårgange. Materialet kan bearbejdes fra 14 år. Det kræver naturligvis en tilpasning, men billedbogen lægger op til lettere og sværere bearbejdnings afhængig af elevernes referencer og analytiske træning:

- Danskfaget (*med fokus på de fortælle tekniske muligheder*)
- Historiefaget (*med fokus på individets narrativs rolle i historievitenskaben, referencer til USA's immi- og emigranthistorie*)
- Kunstneriske/kreative fag, film/medier, musik, billedkunst og drama (*med fokus på billeders anvendelse og de forskellige brug af udtryk, streger, farver og det ordløse*)
- Samfundsfag (*som oplæg til samtale om flygtninge, emigration og immigration, om at være på flugt, om bevægelighed, inddragelse af diskussion om sociologiske bevægelser i det moderne samfund*)

God fornøjelse!
TEATER RIO ROSE

OM FORESTILLINGEN ANKOMSTEN

Hvad får et menneske til at bryde op fra hjemmet, lægge alt bag sig og rejse alene til et fremmed land, et sted uden venner og familie, hvor sproget er ukendt, ensomheden overvældende, dagligdagens helt almindelige genstande uden navn og selve fremtiden uvis?

Shaun Tans lavmælte grafiske roman **ANKOMSTEN** er en hyldest til migranten, flygtningen, det tvangsforflyttede menneske – en minderune over alle dem, som har været tvunget ud på den usikre rejse og et spejl for dem, som står usikre på tærsklen.

TEATER RIO ROSE omsætter **ANKOMSTEN** til en ordløs oplevelse, hvor illustrationer og akustisk musik smelter sammen i en scenograferet ramme. Bogens 449 billeder vises på film, ledsaget af nykomponeret musik, som spilles live hver aften.

HOLDET BAG

Forfatter og illustratør:	Shaun Tan
Pianist og komponist:	Thomas Clausen
Akkordeonist:	Francesco Cali
Instruktion:	Tove Bornhøft og Jonas Wagner
Producent:	Teater Rio Rose

LINKS TIL HOLDET

www.thomasclausen.com
www.shauntan.net
www.francescocali.com
<http://teaterriorose.dk/forestillinger/ankomsten2/>

SPILLEPERIODE OG -STED

Den 25. april – 23. maj 2015
Mandag – fredag kl. 20, lørdag kl. 17

Teatret ved Sorte Hest, Vesterbrogade 150, København V www.sortehest.com

BILLETTER

Købes på teaterbilletter.dk eller hos Sorte Hest på billet@sortehest.com eller 33 31 06 06
mandag – fredag kl. 12 -16.

Pris: 45 kr. stk. for grupper på seks personer under 25 år

BILLEDFORTÆLLING / GRAFISK ROMAN

En graphic novel (eng.: "grafisk roman") betegner på dansk en længere tegneseriefortælling med en sammenhængende historie – nærmest en tegnet roman. I den engelsksprogede verden betegner en graphic novel normalt også en længere fortælling, men bruges desuden i en bredere betydning om litterære, kunstneriske eller seriøse tegneserier i modsætning til børnetegneserier og trivialtegneserier (tilsammen comic books).

Foregangsmanden for genren var amerikaneren Will Eisner

<http://godetegneserier.blogspot.dk/2008/11/will-eisner-en-kontrakt-med-gudet-hus-i.html>.

MEN HVAD ER DET FOR EN FORTÆLLING?

Billedfortællinger er fortællinger, der enten i samspil mellem tekst og billeder eller gennem billeder alene, formidler et fiktivt, narrativt forløb, og som minimum indeholder rum, aktører og konflikt. Centralt i de litterære billedfortællinger er, at der er et narrativt forløb fortalt i/af billeder. Billedet er statisk, modsat filmbilleder, og tæt forbundet med andre billeder. Billederne i billedfortællinger fortæller selve historien i modsætning til f.eks. illustrationer, der er bundet op på en tekst.

EN SELVSTÆNDIG GENRE

Billederne i **ANKOMSTEN** skal 'læses/forstås/indtages'. Billedfortællingen forklarer ikke, den viser. Det kræver en aktiv læser, der kan kombinere enkeltbillederne til en sammenhængende historie, med sidefortællinger. Billedfortællinger er hverken en særlig slags litterært sprog eller billedkunst men udgør en selvstændig kunstform, som kræver sin egen læse- og forståelsesmåde.

BILLEDER I STEDET FOR TEKSTBASEREDE ORD

En kommentar for nogle år siden i Dagbladet Information (via information.dk):

'En tragedie i moderne litteratur og især mediekulturen, er den totale ignoreren og mere eller mindre fortrængning af den grafiske roman, også som litterær udtryksform. Det er faktisk en stor fejl, da den grafiske roman med sit til tider avancerede, sjove og anderledes billedsprog og tekst, både i tankebobler og i tale lader læseren/modtageren store

læseoplevelser i vente. Men hvorfor er interessen så begrænset? Genren lægger sig jo tæt op ad filmen i både udtryk og stil, men det hænger måske sammen med, at den altid er blevet nedgjort og set ned på af fin-litteraturen. Især i Frankrig, Belgien, Italien og måske mest i Japan, er genren både meget anvendt og æstetisk.

Her følger andre eksempler på den type billedfortælling som Shaun Tans ANKOMSTEN er forbundet med:

<http://www.habibibook.com>

<http://www.npr.org/books/authors/142603774/shigeru-mizuki>

<http://www.dccomics.com/graphic-novels/watchmen>

<http://lærerværelset.dk/wp->

[content/uploads/Hosseini__Drageloeberen___litteraturguide.pdf](http://lærerværelset.dk/wp-content/uploads/Hosseini__Drageloeberen___litteraturguide.pdf)

SHAUN TAN OG ANKOMSTEN

HVEM ER SHAUN TAN?

Han er født i 1974 i Perth i det vestlige Australien. I netop de uendelige forstæder, som han beskriver i bogen 'Udkantsfortællinger'.

Shaun Tan – som har en kinesisk far – er uddannet i kunsthistorie og engelsk litteratur. Han har udgivet et dusin bøger, han er en flittig (kunst)maler og har også arbejdet med film og teater. Selv siger Shaun Tan, at han laver billedbøger. Ikke grafiske romaner.

Faktisk dyrker han ikke tegneseriemediet.

Han er godt klar over, at flere af hans bøger ikke er specielt for børn. Han siger, de er for 'the general audience'. **ANKOMSTEN** (2006) som er udkommet på ordløst dansk, regnes for hans hovedværk.

Interview med Shaun Tan af Erik Bakmann, Nummer 9 Magasin for tegneserier 2011:
<http://nummer9.dk/artikler/den-evige-indvandrer/> (interview med Shaun Tan)

HISTORIEN I ANKOMSTEN

I Shaun Tans grafiske roman **ANKOMSTEN** aner man allerede i starten, at der foregår noget alvorligt hos den lille familie, som man møder på den første side. Lige hvad det er, forstår man først, når man ser billederne af truende drageskygger hen over byen. Manden i familien må flygte, fordi det er for farligt for ham at blive. Og man forstår, at han må flygte alene, og at det måske er sidste gang, de ser hinanden.

Vores hovedperson tager ud på en rejse uden noget erklæret mål, kun årsagen til rejsen er tydelig. Flugten, der virker uendelig lang, bringer ham til Det Nye Sted. Skildringen af

Det Nye Sted er underfundig, fantasifuld og foruroligende. Billederne er fantasieggende. Intet er genkendeligt, hverken for os eller for vores hovedperson. Måske er det en genkendelse af noget uigenkendeligt, der er årsagen til, at man som læser fuldstændig kan leve sig ind i, hvordan det er at komme til et nyt sted og føle sig fremmed?

Vi følger vores hovedperson, mens han bliver målt, vejret og registreret, mens han finder et sted at bo, får husdyr, finder et arbejde og begynder at falde til. Vi lærer at forstå denne mærkværdige verden sammen med ham, og vi lærer at tyde tegn og adfærd sammen med ham. Han får mulighed for stille og roligt at falde til.

Efter at have fundet ro og tryghed det nye sted, modtager han en meddelelse om, at hans familie har fået mulighed for at følge ham til Det Nye Sted. Vores illustrerede venner drager sammen med den, der læser, et lettelsens suk, da de genforenes.

OM SHAUN TANS STIL

Shaun Tan bruger mange filmiske greb, fra time-lapse til zoom og panoreringer, og han veksler konstant mellem handlingsmættede billedsekvenser og store, betagende tableauer. Det er finurligt, at de tintede sort/hvid-illustrationer er slidte som stills fra en stumfilm.

(www.bibliotek.kk.dk/ting/object/870971%3A87838986)

MÅDER AT GÅ TIL HANDLINGEN PÅ

At undervise med en billedfortælling stiller krav til både lærerens og elevens univers af referencer og arketyper. Den ordløse fortælling er en mulighed for at langt flere forståelser og oplevelser kan få plads i samtalen og det analytiske arbejde.

Læsningen/begribelsen af en billedfortælling kræver opmærksomhed, iagttagelse og tilstedeværelse. Der er flere fortællinger i fortællingen, der er et fantastisk univers med symbolske figurer og en fortælleteknik, der benytter sig af avancerede billedfortælleteknikker.

Inspiration til at arbejde med grafiske romaner/ billedfortællinger

http://www.dansk.gyldendal.dk/Indgange/forloeb/genrer/graphic_novels.aspx

TEMATISERING

ANKOMSTEN er ikke historien om nogle bestemte flygtninge, men om flygtninge i al almindelighed. En smuk, idealiseret fantasi om at søge noget bedre og finde det. For at begribe det ordløse univers, skal der sættes ord på. Derfor giver det god mening at arbejde med tematiseringer, som eleverne selv bringer frem. Og for at begribe og undersøge handlingen er tematiseringen også et værktøj. Her følger eksempler på temaernes mulige vidde:

- Utopisk drømmeland
- Asien mod Europa
- Forlade sin familie
- Universelle beretninger
- Krig - fred
- Tvangsarbejde
- Folkemord
- Ny kultur - forestillinger
- Asiatisk tegnsprog
- Håb – give op
- Hjem - ude
- Emigrant - immigrant
- Udvandring/indvandring
- Eksil – rødder - flugt

FOLKEDRAB

Vi ser ham – flygtningen – drage af sted, ankomme og forsøge at finde vej i en fremmedartet verden. Undervejs møder han andre flygtninge, der fortæller historier om krig og folkemord. Deres beretninger er arketyper (et forbillede, ideal eller et mønster) og ofte allegoriske (symbol på noget andet).

På denne side www.folkedrab.dk er der mulighed for at dykke ned i både forskning og fortællinger om folkemord.

FLYGTNINGE I FORTÆLLING OG VIRKELIGHED

Fortællingen i **ANKOMSTEN** er gribende, men også stiliseret og måske kan man kalde den idylliseret i forhold til de barske oplevelser flygtninge i den virkelige verden oplever i deres kamp for sikkerhed og tryghed.

Der findes utallige artikler der beskriver flygtnings historier. De kan bruges til at sammenligne **ANKOMSTENs** historie med den virkelige verdens anderledes barske historier. Det grundlæggende spørgsmål her kan være:

Hvorfor er bogen stiliseret, når virkeligheden er grim og voldsom på en helt anden måde?
Hvad kan dette greb bruges til?

Inspiration, brug fx:

Artikelserie i seks afsnit om Nabil Hilaneh, som er flugtet fra Syrien. Dagbladet Politiken, august 2014.

<http://politiken.dk/magasinet/fortaelling/ECE2385079/kan-man-stole-paa-en-menneskesmugler/>

Kroniken i Politiken: *Her er min tur med smuglerruten fra Syrien til Stockholm*, 18. oktober 2014

<http://politiken.dk/debat/kroniken/ECE2428069/her-er-min-tur-med-smuglerruten-fra-syrien-til-stockholm/>

ELLIS ISLAND

Forsatsen er illustreret med mangfoldige tegnede pasbilleder af mennesker af forskellig etnisk oprindelse. Fem billeder i bredden, seks i højden. Det er immigranter, som man kan se dem forevigt på Ellis Island Immigration Museum i New York, hvor de blev afbildet fra 1892 til 1952. En tydelig reference til den virkelige verdens historie.

(www.statueoflibertytickets.com/Ellis-Island/)

- Man kan også se på samspillet mellem det enkelte billede og helsiden, den afsluttede historie, personernes udvikling og fokuspunkter.
- Få eleverne til at skrive eller fortælle et handlingsreferat. De må meget gerne bruge billederne som oplæg og bevæggrund for betragtninger.
- Eleverne kan analysere hvordan handlingen og strukturen er i fortællingen, hvordan er handlingen bygget op? Og hvad fortællingens tema(er) er?
- Man kan undersøge tegnestilen i billedfortællinger, som kan være meget forskellige.
 - i) Der findes forskellige måder at gengive virkeligheden på: realistisk, virkelighed, urealistisk, drømme, utopisk, karikeret, uhyggelig.
 - ii) De fleste billeder er dynamiske. De fortæller på en måde, så de fører handlingen videre. Men der er også mange statiske billeder.
 - iii) Farvebrug og farveskift er med til at give stemning i fortællingen. Hvis der er pludselige, eller gentagne farveskift kan det have betydning for fortællingens komposition.

GØR DET SELV

Eleverne kan lave en lille ordløs tegneserie med titlen Ankomst. Sæt evt. begrænsning på antal billeder, der må anvendes. Kan fx laves på iPad. Tegneserien består af sekvenser. Tegneserien skal genrebestemmes og eleverne skal være med til at definere, hvilke elementer og virkemidler der stimulerer 'læsningen'.

ANKOMSTEN SOM BOG OG FORESTILLING

Man kan også arbejde med forskellen på at læse bogen og se forestillingen. **TEATER RIO ROSE** skriver sådan her om, hvad de ønsker at tilføje bogen med forestillingen.

"Da vi stødte på Shaun Tans roman stod det klart, at her var en historie, vi meget gerne vil fortælle. Og at den er så stærk i sig selv, at den ikke behøver at blive omfortolket eller genopfundet. I stedet præsenterer vi de originale billeder i andre rammer.

At læse en grafisk roman er en oplevelse for en eller i hvert fald få personer ad gangen, og den form giver én slags oplevelse. At opleve romanens billeder som en del af en gruppe og akkompagneret af levende musik giver en anden oplevelse. Med vores opsætning ønsker vi at udnytte det, der kan opstå, når mennesker har en fælles oplevelse i det samme rum på samme tid. Håbet er, at den form for oplevelse kan tilføje historien nye aspekter".

- Giver det mening også for publikum?
- Hvad er anderledes, når man oplever forestillingen sammen med andre?
- Synes du, teatret opnår det, de gerne vil, tilføjer de bogen noget ekstra?
- Hvad virker, hvad virker ikke?
- Hvilken rolle spiller musikken for oplevelsen af billederne?